

ASSOCIACIÓ CULTURAL REBOMBORI DIGITAL

Deu anys construïnt festes.org

Manel Carrera i Escudé

PRESENTACIÓ

REBOMBORI *m.* || 1. Soroll molt fort i confús produït per gent fortament excitada; cast. *alboroto, zarabanda, tremolina*. || 2. Especialment: a) Avalot de gent insubordinada; cast. *alboroto, jarana*.—b) Acció de parlar molta gent d'una mateixa cosa insistentment i amb excitació; cast. *Revuelo*. Var. form.: *barrambori, borrombori, rimbombori, rebombòric, rebamboli, rebambòlit*. || 3. Soroll que mou una colla, una munió, de persones cridant, corrent, esbatussant-se, etc.; Avalot. SINÒN.: *xivarri, enrenou, aldarull*; ETIM.: [s. XVI; de bomba²]: derivat del radical onomatopèic *rebomb-*, que apareix en el verb *rebombar*.

DIGITAL || 1. *adj.* Propi dels dits; pertanyent als dits; cast. *digital*. *Impressions digitals*: la marca que deixen els dits en els objectes que han tocat. || 2. *f* BOT. Gènere de plantes herbàcies o de tija llenyosa de la família de les escrofulariàcies (*Digitalis sp.*), de flors en forma de didal disposades en raïms terminals i de fruits en càpsula bilocular. (Veure. *didalera*). 4. *adj* ELEC-TRÒN./INFORM. Dit dels sistemes de transmissió o de tractament de la informació en què les variables són representades per caràcters (sovint dígitos o xifres, 0 i 1) d'un repertori finit. ETIM: pres del llatí *digitale*, mat. sign. [del ll. *digitalis* 'de la grossor d'un dit, relatiu als dits']

L'Associació Cultural Rebombori Digital és una organització no governamental sense ànim de lucre que treballa en l'àmbit de la cultura popular i tradicional i, molt espe-

FITXA

Any de fundació: 2004

Seu: c/wellington 78 4rt 1^a, 08018 Barcelona (el Barcelonès)

c/e: digitalrebombori@gmail.com / info@festes.org

Web: http://www.festes.org/pagina.php?id_sec=11

President: Manel Carrera i Escudé

Mitjà de comunicació: festes.org, l'espai on comença la festa (<http://www.festes.org>)

Subscrits: 1.399 (novembre de 2009)

Una mitjana de 700 visites diàries procedents d'IP diferents.

L'associació està inscrita al registre d'Associacions del Departament d'Entitats Jurídiques de la Generalitat de Catalunya amb el número 3978/2004.

Pàgina web:
www.festes.org

cialment, en l'univers de les festes populars. Tot i que la seva activitat va començar l'any 1999, l'entitat no va ser constituïda formalment fins l'any 2004. Els objectius fundacionals de l'entitat, allò que ens manté units com a col·lectiu humà, és la voluntat compartida de:

- Contribuir al coneixement i difusió de la diversitat de les celebracions festives populars i del conjunt de la nostra cultura popular i tradicional.
- Contribuir al coneixement i reconeixement de la diversitat cul-

tural a través de les expressions festives populars d'altres cultures d'arreu del món, residents o no, a les terres de parla catalana.

- Contribuir a la potenciació de l'individu i del seu sentit de pertinença a una comunitat, a través de la seva participació activa en la vida cultural i social.
- Contribuir a la dinamització de la cultura popular i tradicional, fomentant la comunicació i interrelació entre els diferents agents implicats;
- Contribuir a la comprensió mútua i a l'acostament entre les di-

ferents comunitats culturals que conviuen en els territoris de parla catalana.

Així doncs, i malgrat que la seu social de l'entitat és a Barcelona, el nostre marc territorial de referència i d'actuació són tots els àmbits històrics dels Països Catalans, sense renunciar per això a estar perma-

mentent connectats amb tot allò que passa a la resta del món en el camp de l'etnologia i les festes.

EL DIÀLEG XARXA-CARRER COM A DINÀMICA

Rebombori Digital és una organització cultural amb un caràcter

fortament bipolar: afectada tant pel seny com per la rauxa. Per una banda és imprevisible, entremaliada, indisciplinada, mandrosa, irresponsable, gambera, festiva i vol mantenir-se al marge de tot protagonisme; i per l'altra és seriosa, responsable, assenyada, treballadora, ordenada i vol fer contribucions importants en el coneixement de la nostra cultura popular.

El nom Rebombori Digital evoca una doble intenció d'anada i tornada, fent referència directa als dos espais on treballem habitualment: els carrers i places de l'espai públic i els bits i píxels de les pantalles de plasma de l'espai virtual, la xarxa. En primer lloc, volem provocar enrenou a la xarxa per tal que el carrer bulli tant com sigui possible. I també a l'inrevés: volem explicar a la xarxa el xivarri que es produeix durant les festes que tenen lloc a l'espai públic en determinats moments de l'any arreu del país.

El mètode de treball de l'entitat és la recerca aplicada. Creiem que el coneixement ha d'estar al servei de l'acció i que la recerca ha d'estar complementada amb la difusió. Per això, treballem en la creació de coneixement etnogràfic mitjançant la combinació d'una recerca de camp —el trasllat físic als indrets on té lloc la festa— amb una potent recerca bibliogràfica i documental —l'assistència a la biblioteca per veure què és el que ja hi ha publicat sobre el tema. Amb l'assistència a les festes escollides es fa l'observació participant: el seguiment i enregistrament de tots els actes, des del primer dia fins al darrer, apuntant tots els detalls, inclosos els processos de preparació de les celebracions. Durant la festa, i els dies abans i després, també es realitzen entrevistes informals amb alguns dels protagonistes. En arribar a la seu de l'entitat, es transcriu tot a l'ordinador, s'ordena el material fotogràfic i videogràfic i, en contrast amb les informacions obtingudes de la recerca bibliogràfica, s'escriuen els primers textos. Després treballem en la conservació

Filmant una mascleta a Xàtiva (la Costera), l'any 2006.

Entrevista a Albons (Baix Empordà), per Carnaval, el 2008.

Amb la diablessa, a la festa major de La Llacuna (Baix Penedès), el 2008.

Festa de les societats corals del Raval, Barcelona el 2006.

Castellers durant la diada de la Festa M...

digital de tots aquests materials i en la difusió de tot aquest coneixement a través dels nous mitjans de comunicació: bàsicament els ordinadors digitals i les xarxes distribuïdes i, concretament, d'internet.

Ara bé, els membres de l'entitat no només fan això, sino que també participen en xerrades, congressos, videofòrums, tertúlies radiofòniques i col·laboren permanentment amb altres entitats de la mateixa índole. Som curiosos de mena i ens agrada interrogar i interrogar-nos sobre totes les coses. Volem posar preguntes incòmodes a uns i als altres, qüestionar l'ordre establert, obrir nous camins a la imaginació, remoure, estimular, agitar el panorama festiu català... però també escoltar als més grans, interconnectar gent, transportar idees i estar en contacte permanent amb els batecs de la terra.

Els membres de l'associació ens reunim en parcs públics, en bars i tavernes, al carrer, en places, en subterranis, en bungalows, en pisos per rehabilitar i pisos totalment preparats per a viure-hi, en avions, dalt del tren, en cases d'amics, però també en despatxos d'empreses privades o en despatxos de l'administració pública. Som del parer

que cal parlar amb tothom: amb els pagesos i amb els urbanites, amb els moderns i els casposos, amb els antisistema i els buròcrates, amb els cristians, els budistes i els musulmans, amb grans directors de mitjans de comunicació, amb banquers, amb capellans i menjacapellans, amb artistes, ferrerers, informàtics, dissenyadors. Però sobretot, amb la gent a qui apassiona la festa i la cultura popular.

FESTES.ORG, DEU ANYS A INTERNET

El projecte més emblemàtic i principal ocupació dels membres de l'entitat és el manteniment diari de l'espai telemàtic festes.org (<http://www.festes.org>) un indret web que focalitza els seus continguts al voltant de les celebracions festives populars dels territoris de parla catalana i també d'altres indrets del món. A festes.org entenem les festes com aquells esdeveniments col·lectius que tenen lloc a l'espai públic, en els que cadascú és participant actiu –i no només un espectador– i que estan formats majoritàriament per activitats rituals que compten amb la participació simultània de persones de diferents generacions.

Festes.org és un indret web que està en construcció permanent, una publicació electrònica, un mitjà de comunicació, un centre de recursos, una agenda, una guia d'organitzacions i entitats de l'ecosistema festiu, però també és un espai d'intercanvi i relació, un punt de trobada, de reunió i acció conjunta dels que ens agraden les festes populars.

El novembre de 2009, festes.org va rebre una mitjana de més de 22.000 visites mensuals, és a dir 700 visites diàries úniques. Tot i que els usuaris de festes.org són persones procedents de més de 125 països diferents, el gruix de les visites són persones procedents dels territoris de parla catalana, que pertanyen als següents àmbits:

- Els integrants de tot l'ecosistema festiu, tant els protagonistes de les festes (geganterers, castellers, diables, músics, membres d'entitats festeres, etc) com els seus proveïdors (empreses de productes i serveis per a la festa: pirotècnia, lloguer d'equips d'àudio, etc.).
- Tècnics de cultura, programadors culturals, gestors culturals i altres persones relacionades amb els departaments de festes i cultura dels ajuntaments.

Major del Catllar (el Tarragonès), el 2008.

Festa del Pi a Sant Llorenç Savall (Vallès Occidental), el 2009.

- El sector dels mitjans de comunicació: els treballadors del coneixement (periodistes i editors) que cerquen informació sobre les festes populars per tal d'incloure-la en les seves respectives publicacions i agendes, electròniques o en paper.
- El sector educatiu: mestres i professors que busquen documentació per explicar millor les festes a la mainada de les escoles.
- El sector turístic local: tots aquells usuaris de la xarxa que volen desenvolupar activitats de turisme cultural, festiu o familiar els caps de setmana. Els que volen conèixer el país a través de les festes.
- I també totes aquelles persones que volen aprofundir en el coneixement de les festes catalanes: persones que cerquen llibres i bibliografia sobre festes; estudiosos i experts que volen conèixer més sobre la cultura popular dels diferents territoris del país, estrangers que s'interessen per la cultura catalana, etc.

La idea de crear un espai telemàtic que proporcionés informació sobre festes populars catalanes va néixer l'any 1999 quan es va comprar el domini a internet (23 de març de 1999) i es va publicar la

versió 1.0, un directori d'enllaços a webs externs que agrupava les festes en funció de l'estació de l'any. L'octubre del mateix any es va posar en línia la versió 2.0 de festes.org que, a més a més de ser un directori d'enllaços a festes agrupades per estació de l'any i per municipis, incorporava també enllaços als diferents elements de les celebracions festives populars i proporcionava un primer servei d'agenda, en la qual es recomanaven determinades festes. La versió 3.0 del web, que va néixer el febrer de l'any 2000, va incorporar una nova estructuració de la informació en tres seccions (Directori, Actualitat i En teoria) i una imatge corporativa i un logotip propis. La versió 4.0 del web (la versió que és actualment accessible) va néixer l'any 2004 amb motiu dels 5 anys de festes.org i incorporava quatre novetats importants: l'ús de programari lliure i d'una base de dades, una nova imatge corporativa i el que és més important: la inclusió dels primers materials propis. El web agrupa els continguts en sis seccions principals:

- **Notícies** (<http://www.festes.org/noticies.php?sector=1>), un sistema de publicació oberta on els usuaris po-

den penjar notícies d'actualitat relacionades amb el món de la festa.

- **Calendari** (<http://www.festes.org/directori.php?id=1>), és la part més important del web. Ofereix l'accés a tots els articles i enllaços de les festes, classificades per estació de l'any i per cicles.
- **Ecosistema** (<http://www.festes.org/directori.php?id=6>), un directori d'enllaços a les diferents organitzacions i persones que configuren l'ecosistema festiu i el conjunt de la cultura popular.
- **Mediateca** (<http://www.festes.org/mediateca.php?id=1>), un gran centre de recursos (llibres, CD, articles, vídeos, DVD, etc) sobre el fenomen festiu i que és el reflex de la biblioteca física de l'associació.
- **Autors** (<http://www.festes.org/autors.php>); un extens llistat de pàgines personals de totes aquelles persones que han escrit llibres o articles interessants en el camp de la cultura popular i tradicional.
- **Altres cultures** (<http://www.festes.org/directori.php?id=242>), l'espai on es publica el material sobre festes, costums i tradicions d'altres països.

Gravant el Bisket Jatra a Bhaktapur, al Nepal el 2007.

Des de la posada en marxa, l'any 2004, d'aquesta darrera versió, la tasca principal dels membres de l'entitat és la introducció de nous continguts (articles sobre festes, articles d'opinió, llibres i discs relacionats). També es realitzen dues tasques més: la temporalització de la informació (la planificació setmanal de la informació que surt en portada, el que està estrictament relacionat amb el període festiu en curs) així com el manteniment diari de totes les seccions de l'espai telemàtic: gestió i edició de les notícies rebudes i aportades pels usuaris, relació amb els usuaris que ens envien informació, gestió de les bústies de correus, respostes a les consultes rebudes per correu electrònic, etc. Aquesta tasca és duta a terme a diari per un equip variable de persones que garanteixen que festes.org estigui permanentment actualitzat i actiu.

LES EXPEDICIONS AL NEPAL

Des de l'entitat estem convençuts que l'etnografia comparada¹ és un valuós instrument al servei del coneixement i l'aprenentatge i que mirar de comprendre com són els altres ens ajuda a comprendre millor com som nosaltres mateixos. Per això, d'acord amb el nos-

tre segon àmbit de treball, des de l'any 2000 i fins avui, diferents membres de l'entitat estan desenvolupant un treball de recerca i difusió al voltant de les festes populars del Nepal.

La principal motivació per triar el Nepal i no un altre país per a desenvolupar la nostra recerca etnogràfica va ser l'interès per conèixer una realitat cultural absolutament i radicalment diferent a la nostra. I, efectivament, fins fa ben poc al Nepal no hi ha hagut cap connexió constant o de llarga durada amb l'univers judeo-cristià occidental. A més a més, en ser un país en el qual hi conviuen més de trenta comunitats humanes diferenciades, el Nepal compta amb un nombre extraordinàriament gran i divers de celebracions festives populars.

L'inici d'aquest projecte sobre les festes del Nepal cal situar-lo a l'abril de l'any 2000 quan comença a prendre cos la idea. Des d'aleshores, i fins a l'actualitat, s'han realitzat tres expedicions etnogràfiques, totes elles autofinançades per l'entitat. La primera expedició, que va durar cinc mesos (del juliol al novembre del 2000), va tenir per objectiu iniciar l'estudi del cicle festiu anual nepalès i, en concret, d'algunes celebracions festives dels

newars de la Vall de Kathmandú i de les comunitats d'origen tibetà que se celebren a les zones muntanyoses del país. Aquesta primera expedició va concloure amb la publicació d'una primera versió de la pàgina web «Les festes populars del Nepal» (accessible a <http://www.festes.org/tematics/nepal/indexflash.html>).

L'objectiu de la segona expedició, que va tenir lloc l'agost del 2003, fou aprofundir en el coneixement del Sa-Paru o Carnaval dels Difunts, una interessantíssima celebració newar del dia dels morts que té lloc a la ciutat de Baktapur i que inclou sàtira política, disfresses, gegants i bastoners, així com molts altres elements carnavalescos, en la seva posada en escena. Del material obtingut se'n va fer un vídeo documental, en col·laboració amb el Canal 33 (accessible a <http://www.festes.tv/indexs-aporu.htm>).

La tercera expedició, que va durar cinc mesos (del desembre de 2006 a l'abril de 2007), va tenir per objectius la realització de la segona part del procés de recerca a l'entorn del cicle festiu anual nepalès i, sobretot, l'aprofundiment en cinc aspectes de la cultura popular nepalesa que ens semblaven interessants.

En primer lloc el Janabaha Dya Jatra o Festa del Matxendra Blanc de Kathmandú (<http://www.festes.org/articulos.php?id=918>), una de les celebracions populars més antigues, interessants i espectaculars de la ciutat que gira al voltant d'un dels personatges llegendaris de la Vall de Kathmandú, un tipus especial de divinitat budhista popularment conegut amb el nom de Blanc Matxendra perquè se'l representa mitjançant una figura de color blanc, meitat home i meitat dona, i a qui, després de tres mesos de renovació del seu aspecte, finalment passen amb un altíssim carruatge pels carrers.

En segon lloc el Losar (<http://www.festes.org/articulos.php?id=787>) o festa d'any nou entre les

comunitats tibetanes afincades a Kathmandú i especialment un interessantíssim ritus que aquests dies té lloc a l'interior dels monestirs lamaistes i que presenta unes extraordinàries i sorprenents comitànies formals amb el ritus del Carnestoltes tradicional català i amb el de la festa de les falles valencianes. En tercer lloc el Bhimsen Puja (<http://www.festes.org/articulos.php?id=927>) una extraordinària cercavila en honor al déu protector dels petits comerciants que culmina amb la construcció d'unes grans piles amb tot el menjar aportat i que s'assembla força al que són les algunes de les nostres cercaviles d'ofrena de festa major.

En quart lloc el Bisket Jatra, una complexa celebració newar que

consta d'una completíssima seqüència ritual de deus dies de durada que inclou teatre popular, arrossegament de grans carruatges, cercaviles profanes, una lluita violenta entre els dos bàndols de la ciutat i l'erecció d'un gran pal cerimonial, molt semblant al nostre ritus de l'arbre de maig.

I finalment, el kora-kora, tot allò que passa al voltant de la gran Stupa de Boudhanath, la més gran del món i un dels indrets sagrats més importants pel budhisme tibetà.

10 ANYS EN TRES DISCS DURS: L'ARXIU

L'entitat disposa d'un extensíssim arxiu digital sobre el conjunt de celebracions festives del calendari català, creat a partir de l'any 2001 i en constant creixement, perfectament ordenat per estació de l'any i per cicles, que inclou una secció videogràfica i fotogràfica molt important, i que també incorpora materials etnogràfics recollits a altres indrets del món, especialment al Nepal. En total, l'arxiu —que està guardat en tres discs durs, un de 500 gigues, l'altre de 1Tb i l'altre de 2.000 gigues (2Tb)— conté més de 400 hores de gravacions en vídeo i més de 80.000 fotografies.

L'entitat també disposa d'una extensa biblioteca de llibres que en l'actualitat compta amb més de nou-cents volums i que està especialitzada en tots els àmbits de la cultura popular i tradicional catalana, i especialment en les celebracions festives populars, però que també té una secció sobre les festes d'altres indrets del món.

Nota

1. Monogràfic d'etnografia comparada a: http://www.festes.org/pagina.php?id_text=18

[Totes les fotos de l'article són de l'Arxiu [festes.org](http://www.festes.org)/Manel Carrera i les webs indicades han estat consultades a desembre de 2009]

Sacrifici i ofrenes davant el temple de Bhairav a Bhaktapur (Nepal), durant el Bisket Jatra 2007.

El Janabaha Dya, el Blanc Matxendra de Kathmandú, el març de 2007.